

Stephen Greenblatt, *El mirall d'un home. Vida, obra i època de William Shakespeare*, 2004. Barcelona: DeBolsillo, 2016. (Traducció: TNC)

Les obres de repertori de les dècades de 1560 i 1570 eren en la seva major part «autos de moralitat» o «entremesos morals», sermons seculars que tenien la finalitat de mostrar les terribles conseqüències de la desobediència, l'ociositat o la dissipació. Habitualment presenten un personatge —una abstracció personificada amb noms com ara Humanitat o Joventut— que s'aparta de la guia apropiada de personatges com Distracció Honesta o Vida Virtuosa, i comença a passar el temps en companyia d'Ignorància, Venalitat o Insolència. [...]

Incansablement didàctiques i sovint escrites de manera força maldestra, les moralitats van acabar semblant caduques i grolleres —qualsevol resum que se'n faci farà que semblin avorrides—, però van estar de moda molt de temps durant un període que arribaria fins a l'adolescència de Shakespeare. La seva barreja de nobles pensaments i d'exuberant energia teatral agradava a una varietat d'espectadors impressionantment gran, des de la gent il·letrada fins als esperits més sofisticats. Encara que aquestes obres tinguessin poc o cap interès per la particularitat psicològica o el teixit social que reflectien, sovint tenien la sagacitat de la saviesa popular unida a un poderós corrent d'humor subversiu. [...]

Quan Shakespeare es va posar a escriure per als escenaris de Londres, es va inspirar en els espectacles d'altra banda decrèpits que tant li devien agradar de nen. [...] Va absorbir el seu impacte i se'n va valdre per formar els fonaments, en gran mesura ocults rere la superfície, del seu art. Aquest art es basa en dues expectatives fonamentals que les obres de moralitat infonien en els espectadors: en primer lloc, l'expectativa que qualsevol drama que valgués la pena de ser vist havia de tocar algun tema transcendental relacionat amb el destí humà, i en segon lloc, l'expectativa que arribés no només al grupet de l'elit culta, sinó també a la gran massa de la gent corrent.

Shakespeare va absorbir també de les moralitats alguns elements específics de la seva perícia escènica. Les obres de moralitat el van ajudar a saber com centrar l'atenció escènica en la vida psicològica, moral i espiritual dels seus personatges, així com en el seu comportament extern. L'ajudaren a modelar emblemes físics de la seva vida

interior, com el braç atrofiat i la gepa de Ricard III. [...] Sobretot li proporcionaren la font d'un personatge d'una maldat dramàticament irresistible i subversiva.

El Vici, la gran figura subversiva de les moralitats, no es va allunyar mai de la ment creativa de Shakespeare. [...] Shakespeare va aprendre de les obres de moralitat una altra cosa essencial per al seu art: va descobrir que la frontera entre la comèdia i la tragèdia era sorprenentment permeable. [...]

Els autors de les obres de moralitat pensaven que podien realçar el profund impacte que pretenien aconseguir despellant els seus personatges de tots els trets distintius incidentals i deixant-los reduïts a l'essència. Pensaven que així el seu públic no es distrauria amb els detalls irrellevants de les identitats individuals. Shakespeare es va adonar que l'espectacle del destí humà resultava de fet molt més fascinant quan s'associava no a abstraccions generalitzades, sinó a persones amb noms concrets, persones fetes realitat amb una intensitat d'individualitat desconeguda fins aleshores. [...]